

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту і логістики

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА:

Шляхи забезпечення стійкого інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості

Головний керівник – д.е.н., проф. Ігор САВЕНКО

на тему: Забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом диверсифікації продукції

ШИФР КРБ. МІЛ.1.689-03.24.2

Здобувачка Людмила ХУДІНА

Керівник д.е.н., проф. Ігор САВЕНКО

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від _____ 2023 р., протокол № _____
Завідувач кафедри менеджменту і логістики

_____ Ірина СЕДІКОВА
(підпис)

Одеса – 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. На сьогоднішній день українські хлібопекарські підприємства функціонують у важких умовах військового стану, виконуючи соціальне завдання суспільства із забезпечення цивільного населення та особового складу військових формувань держави хлібобулочною продукцією. Складність ситуації суттєво впливає на економічний стан підприємств, їх фінансовий стан, можливість здійснювати операційну діяльність, виплачувати працівникам підприємств заробітну плату. Така ситуація змушує суб'єкти господарської діяльності приділяти значну увагу пошуку інноваційних шляхів розвитку підприємства, в тому числі і шляхом диверсифікації продукції.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти забезпечення інноваційного розвитку підприємства»** проведено аналіз поточного стану інноваційної діяльності в Україні, досліджено сутність стратегії диверсифікації продукції як інноваційного вектору розвитку підприємств. Зроблено висновки за розділом.

У другому розділі **«Аналіз інноваційних шляхів розвитку підприємств хлібопекарської галузі»** проаналізовано діяльність харчової промисловості України, досліджено специфіку інноваційного розвитку підприємств хлібопекарської галузі та проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ Одеський хлібозавод №4. Зроблено висновки за розділом.

У третьому розділі **«Забезпечення інноваційного розвитку ТОВ Одеський хлібозавод №4 шляхом диверсифікації продукції»**, розроблено проект запровадження виробництва макаронних виробів, проведено економічне обґрунтування доцільності проекту. Зроблено загальні висновки.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 61 сторінки, 13 таблиць. Перелік посилань нараховує 30 найменування.

Ключові слова: підприємства хлібопекарської галузі, хліб, хлібобулочні вироби, інноваційний розвиток, диверсифікація продукції.

ЗМІСТ

ЗМІСТ

	Стор
ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Аналіз поточного стану інноваційної діяльності в Україні	8
1.2. Стратегія диверсифікації продукції як інноваційний вектор розвитку підприємств.	15
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ	22
2.1. Аналіз діяльності харчової промисловості України	22
2.2. Специфіка інноваційного розвитку підприємств хлібопекарської галузі в Україні	29
2.3 Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ ОХЗ №4	35
Висновки до розділу 2	43
РОЗДІЛ 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ ОХЗ №4 ШЛЯХОМ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ	44
3.1. Основні інноваційні напрями розвитку підприємств хлібопекарської галузі	44
3.2. Розробка та економічне обґрунтування інноваційного проекту розвитку ТОВ ОХЗ №4 шляхом диверсифікації продукції	47
Висновки до розділу 3	53
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	55

ВСТУП

Актуальність. Хліб і хлібобулочні вироби належать до товарів першої необхідності і входить до споживчого кошика при визначенні мінімального прожиткового мінімуму для населення. Саме з цієї причини виробництво і реалізація хліба були під посиленою увагою органів виконавчої влади всіх рівнів. Одним із ефективних напрямів диверсифікації господарської діяльності хлібопекарських підприємств є освоєння випуску, налагодження збуту макаронних виробів. Тому тема дослідження – створення виробництва, вивід на ринок та реалізація макаронних виробів – є актуальною в нагальний час, який характеризується спадом споживання хлібу та хлібобулочних виробів та великих обсягів експорту макаронних виробів в Україну.

Ступінь дослідження проблеми. Питанням, пов'язаним із процесом інноваційного розвитку підприємства, присвячена велика кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних авторів. Даною тематикою займалися такі автори як І. Ансофф, М. Портер, А. Томпсон, О. Віханський, З. Шершнева, А. Градов, П. Саблук, М. Треншов, І. Агеева, І. Седікова, І. Савенко та інші. Але, не зважаючи на велику кількість джерел, певні аспекти даної теми залишаються маловивченими. З цієї причини питання забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом диверсифікації є актуальним і потребує більш детального дослідження.

Метою роботи є обґрунтування та розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо забезпечення інноваційного розвитку ТОВ Одеського хлібозаводу №4 шляхом диверсифікації продукції.

Основними завданнями, що стоять для досягнення поставленої мети є:

- аналіз поточного стану інноваційної діяльності в Україні;
- досліджено стратегію диверсифікації продукції як інноваційний вектор розвитку підприємств шляхом освоєння сегменту інших ринків;

- визначено специфіку інноваційного розвитку підприємств хлібопекарської галузі в Україні;
- розроблено інноваційний проект розвитку Одеського хлібозаводу №4 шляхом диверсифікації продукції;
- здійснено економічне обґрунтування розробки інноваційного проекту розвитку ТОВ Одеського хлібозаводу №4.

Об’єктом дослідження є процеси забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом диверсифікації продукції.

Предметом дослідження виступають практичні та методичні аспекти забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом диверсифікації продукції

Відповідно до логіки дослідження в роботі були застосовані такі **методи дослідження**: аналізу і синтезу (в дослідженні ринку хліба і хлібобулочних виробів, аналізі організаційної спроможності ТзОВ «Одеський хлібозавод №4»); метод узагальнення (при систематизації теоретичних матеріалів, статистичній обробці вихідних даних і результатів); метод порівняння – для аналізу економічних показників діяльності підприємств хлібопекарської галузі.

Інформаційно-нормативну базу дослідження складають загальнонаукові положення та закони функціонування ринкової економіки, наукові праці класиків економічної теорії, менеджменту та публікації провідних вчених і фахівців з проблем стійкого розвитку підприємств. Інформаційну базу дослідження склали офіційні статистичні матеріали Держкомстату України, звіти про результати діяльності ТОВ «Одеський хлібозавод №4», інформаційні ресурси мережі INTERNET, літературні джерела і публікації.

Кваліфікаційна роботи першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти містить 61 сторінки, 13 таблиць. Перелік посилань нараховує 30 найменувань.

ВИСНОВКИ

1. Проведений аналіз поточного стану інноваційної діяльності в Україні свідчить, що країна має високий освітній та науковий потенціал, здатний продукувати різноманітні нововведення у вигляді ідей, наукових розробок, патентів. Однак в Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу: кількість дослідників в Україні стрімко скорочується, наукоємність валового внутрішнього продукту становить менше одного відсотка, динаміка кількості підприємств, що займаються інноваціями, негативна за окремими прикладами високих технологій, що успішно розвиваються. За таких умов Україна не має можливості аби бути конкурентною у переробній промисловості.

2. Досліджено стратегію диверсифікації продукції як інноваційний вектор розвитку підприємств шляхом освоєння сегменту інших ринків. Диверсифікація – це одночасний розвиток декількох, не взаємопов'язаних технологічних видів виробництва, розширення асортименту виробництва або послуг. Диверсифікація дає змогу підприємствам бути конкурентоспроможним при складній економічній кон'юнктурі за рахунок випуску широкого асортименту продукції і послуг: збитки від нерентабельних виробів (тимчасово, особливо по нових) перекриваються прибутком від інших видів продукції.

3. В процесі опрацювання досліджуваного матеріалу визначено, що головним інструментом підвищення конкурентоспроможності будь-якої сфери діяльності є інноваційна діяльність. Тому для вітчизняних підприємств хлібопекарної промисловості, які прагнуть зростання конкурентоспроможності, актуальною є проблема вибору напрямлення інноваційної діяльності. Головним критерієм тут виступає приріст продуктивності. Одним із основних напрямлень стратегічного планування інновацій є введення нового продукту у виробництво. Тут важливе місце

займає стратегія диверсифікації, яка передбачає освоєння і випуск комплексу нових для підприємства виробів, технологій, послуг. Мова йде про орієнтацію в основному на модернізацію і модифікацію існуючого продукту або розширення асортименту за рахунок виходу в нові сфери діяльності підприємства.

4. Загальні рекомендації по дослідженню в роботі полягають в запровадженню інноваційного проекту розвитку Одеського хлібозаводу №4 шляхом диверсифікації продукції – виробництво макаронної продукції. Макарони - їжа з висушеного тіста і води. Їх основні складові - білки і вуглеводи. Дослідження показують, що в Україні суттєво скорочується виробництво та нарощується імпорт макаронних виробів.

5. Здійснено економічне обґрунтування запровадженого інноваційного проекту – закупівля та експлуатація автоматизованої технологічної лінії з виробництва короткорізаних макаронних виробів, $Q = 250$ кг/год. Розрахунки показників інвестиційної привабливості заходу показують, можливість реалізації проекту. Розрахунки показали, що рекомендований проект інвестиційно привабливий.

Перелік використаних джерел

1. Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, «Стратегією сталого розвитку “Україна-2020” Офіційний вісник України, 2018 р., № 24, ст. 852.

2. Закону України “Про інноваційну діяльність”

3. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р. № 447 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 36, ст. 1201), [3].

4. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 575, Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015-2019 роки, [4].

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056 “Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки” (Офіційний вісник України, 2017 р., № 8, ст. 237),

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р № 526-р «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>

7. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством: Навч. посібник. — Київ, 2004. — 400 с. Стаття надійшла до редакції 16.04.2009 р.

8. Пересадько Г. О. Формування критеріальної бази управління вибором стратегій диверсифікації // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Економіка та менеджмент". — 2005. — № 6— 7 (18—19). — С. 34—43.

9. Куденко Н. В. Стратегічний маркетинг: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2005. —152 с. [4]

10. Гринько Т. В., Лесів І. Г. Проблеми та перспективи розвитку підприємств кондитерської промисловості України // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31 (70). № 2. С. 171—177.

11. Панасенко Н. Л. Аналіз динаміки показників виробництва цукру в Україні та аналітичні прогнози його розвитку // Технологический аудит и резервы производства. 2015. № 1/7 (21). С. 23—28.

12. Юрченко А. Ю. Особливості функціонування та інноваційного розвитку борошномельних підприємств на продовольчому ринку України // Економіка та управління підприємствами. 2017. № 11. С. 344—348.

13. Манойленко О. В., Жадан Т. А. Місце і роль олійно-жирової галузі в національній економіці України // Проблеми економіки. 2013. № 1. С. 49—56.

14. Рожко З. П., Струс Л. А., Чеснік Н. М. Конкурентоспроможність українських підприємств молочної промисловості на міжнародному ринку // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69). № 2. С. 61–66.

15. Маркіна І. А., Большакова Є. Л. Особливості функціонування та тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції в Україні // Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 4. С. 119–128.

16. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник / За ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. 536 с

17. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник / За ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. 536 с

18. Обідіна Я. І. Методологічні основи підвищення конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств. Суми: видавничовиробниче підприємство «Мрія - І» ТОВ. 2019. 61 с.

19. <https://landlord.ua/news/ukraina-suttievo-skorochuie-vyrobnytstvo-ta-naroshchuie-import-makaronnykh-vyrobiv/>

20. <https://koloro.ua/ua/blog/issledovaniya/issledovanie-makaronnogo-rynka-ukrainy.html>

21. https://idea.24tv.ua/skilki-makaroniv-zyidayut-ukrayintsi-yak-obrati-yakisniy-produkt_n1711712

22. Сопко В.В. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості АПК (на основі національних стандартів) / В.В. Сопко, О.В. Бойко – К.: Фенікс, 2001. – 468 с., С. 362-363].

23. Дейнеко Л.В. Розвиток харчової промисловості України в умовах ринкових перетворень (проблеми теорії і практики) / Дейнеко Л.В. - К.: Знання, 1999. – 237с.]

24. Коваленко М. Давайте торговать дружно ! // Хлебопродукты. 2008. - № 3. , с. 4]
25. Обідіна Я. І. Методологічні основи підвищення конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств. Суми: видавничовиробниче підприємство «Мрія - І» ТОВ. 2019. 61 с.
26. Федорова Т. В. Формування конкурентних переваг підприємств хлібопекарської галузі. Формування ринкової економіки. КНЕУ. Київ. 2017. С. 143-151.
27. Аналітика, дослідження ринків. URL: <http://surl.li/vmtz> (дата звернення 12.05.2021). 125
28. РБК – Украина. Информационное агенство Рынок хлеба Украины. URL: <http://www.RetailStudio.org>. (дата звернення 12.05.2021).
29. Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027. роки. URL: <http://surl.li/vmub> (дата звернення 12.05.2021).
30. Федорова Т. В. Формування конкурентних переваг підприємств хлібопекарської галузі. Формування ринкової економіки. КНЕУ. Київ. 2017. С. 143-151.